

LØYREMELDINGEN
Stavanger
2023

pwc

**NÆRINGS
FORENINGEN**

September 2023

En verden i endring

Vi lever i en tid som er preget av store globale utfordringer som krig, energikrise og klimakrise. Dette er utfordringer som påvirker både enkeltmennesker og fellesskapet. Skogbranner har herjet både i Europa og Nord-Amerika og har satt varige spor i både natur og samfunn. Krigen i Ukraina har ført til store skader og ødeleggelse på mennesker og samfunn lokalt, og skapt energikrise i hele Europa. Ekstremvær har i 2022 fått store påvirkninger på infrastruktur, natur og hjem til mennesker inkludert i Norge.

Disse utfordringene er ikke i seg selv nye, men kombinasjonen av utfordringer vi opplever nå er ny. For å kunne imøtekomme disse utfordringene og jobbe mot en mer bærekraftig fremtid trenger vi et bredt spekter av løsninger innenfor klima og miljø, sosiale forhold og virksomhetsstyring.

Mye av fokuset innenfor bærekraft er på klima og hvordan virksomheter og samfunn for øvrig kan kutte utslipp. Vi ser imidlertid nå også en bredere bærekraftsagenda med introduksjonen av en rekke nye krav og målsettinger. I Norge forplikter Åpenhetsloven en rekke virksomheter til å øke fokus på sosiale forhold i egen bedrift og leverandørkjede. Det nye bærekraftdirektivet (CSRD) vil videre stille krav til mange bedrifter som må rapportere om sin påvirkning og arbeid med et bredt spekter av bærekraftstemaer.

Med Løypemeldingen søker vi å ta temperaturen på dette arbeidet blant medlemmer i en rekke næringsforeninger rundt om i Norge.

Innhold

01

**Sammendrag og
bakgrunn**

02

**Styring og ledelse
av bærekraftsarbeid**

03

**Bærekrafts-
rapportering**

04

**Klima
og miljø**

05

**Sosial
bærekraft**

06

**Relevante kilder til
informasjon**

01 Sammen drag og bakgrunn

Sammendrag - Løypemeldingen i Stavanger

Bærekraft er integrert i strategi, men få årsverk er dedikert til arbeidet

62 % av respondentene i Stavanger svarer at de har en bærekraftstrategi enten som en del av virksomhetsstrategien eller som en separat strategi. Flere enn halvparten svarer også at de har færre enn ett årsverk dedikert til bærekraftsarbeid. Dette indikerer at næringslivet har en vei å gå når det gjelder praktisk gjennomføring av egen strategi.

Flere rapporterer, men få bruker anerkjente rammeverk

70 % av virksomhetene i Stavanger rapporterer på bærekraft, en økning med 20 % fra fjorårets undersøkelse. Av disse er det bare 21 % som rapporterer i henhold til et anerkjent rammeverk. Flere enn halvparten av virksomhetene rapporterer på bærekraftsarbeidet gjennom årsrapporten.

Respondentene oppgir to hovedmotivasjoner for å jobbe med bærekraft; *å bidra til et mer bærekraftig samfunn og å møte kundenes og andre interessenters krav*. En ny utvikling fra i fjor er at virksomhetene nå legger mer vekt på *å imøtekomme krav fra myndigheter og offentlige instanser* som også er den aktøren med størst påvirkningskraft. Dette er en naturlig utvikling, da virksomhetene blir pålagt flere og betydelige krav gjennom for eksempel det kommende bærekraftsdirektivet (CSRD).

Manglende kapasitet/ressurser og manglende kompetanse er, i år som i fjor, de største utfordringene knyttet til bærekraftsarbeidet.

Høy grad av implementering av ESG elementene

Det er forskjell på hvor god forståelse næringslivet har på de forskjellige elementene innen E, S og G - *environmental, social and governance*. Når det gjelder miljø har et av tre selskaper utarbeidet klimaregnskap og det er oppløftende at 74 % svarer at de har tiltak for å bidra til sirkulær økonomi.

Om sosial bærekraft svarer 72 % at de har satt seg tallbaserte mål innenfor sosiale tema, og nesten alle virksomhetene har implementert ett eller flere tiltak. Likevel viser undersøkelsen at tiltakene hovedsakelig er knyttet til arbeidsplassen og at mange ikke arbeider like godt med bredden i sosiale forhold.

Det er også positivt å se at 8 av 10 virksomheter har implementert ett eller flere elementer av virksomhetsstyring. Temaer knyttet til virksomhetsstyring får lite oppmerksomhet og få har implementert mange tiltak for å skape en helhetlig virksomhetsstyring.

Forvirring rundt det nye bærekraftsdirektivet (CSRD)

Fra 2024 vil en rekke store foretak bli lovpålagt å rapportere etter det nye bærekraftsdirektivet. Året etter justeres kravene slik at mer enn 2 000 norske virksomheter blir rapporteringspliktige. Undersøkelsen viser at 6 av 10 virksomheter som blir omfattet av kravene ikke har oversikt over prosessen virksomheten må gjennom for å overholde regelverket. Det er således et stort behov for å øke kunnskap og bevissthet om de kommende rapporteringskravene som vil favne næringslivet bredt i vår region.

Hvorfor og hvordan utarbeides Løypemeldingen?

I denne rapporten, *Løypemeldingen 2023 - Stavanger*, presenteres funn fra en spørreundersøkelse til medlemsbedriftene til Næringsforeningen i Stavanger-regionen. Undersøkelsen ble besvart i juni i år og gjennomføres for andre gang i vår region.

Løypemeldingen utgjør en serie av regionale bærekraftsundersøkelser som utarbeides av PwC i samarbeid med lokale næringsforeninger ulike steder i Norge.

Formålet med utarbeidelsen av *Løypemeldingen* er å øke innsikten i bærekraftsarbeidet til en bredde av virksomheter på tvers av Norge, og rette oppmerksomhet til relevante muligheter og utfordringer

Vi håper rapporten vil bidra til gode diskusjoner rundt omstillingen til et mer bærekraftig næringsliv i vår region. God Lesing!

Løypemeldingen er en undersøkelse som gjennomføres i ulike regioner i Norge

Antall respondenter
914
fordelt på 29 næringsforeninger

14 %	Nord Næringsforeningene for Alta, Hammerfest, Tromsø, Bodø, Narvik, Rana, Fauske, Harstad, Meløy og Finnsnes.
14 %	Trondheim Næringsforeningen i Trondheimsregionen
12 %	Nordvest Næringsforeningene for Ålesund, Vestnes, Ulstein, Sogn og Fjordane, Florø, Fosnavåg, Førde, Herøy, Molde, Sogn, Stad og Ørsta.
14 %	Bergen Bergen Næringsråd
7 %	Haugalandet Næringsforening Haugalandet
21 %	Stavanger Næringsforeningen i Stavanger-regionen
17 %	Sørlandet Næringsforeningene for Kristiansandsregionen, Arendal, Grimstad og Lister.
1 %	Annet

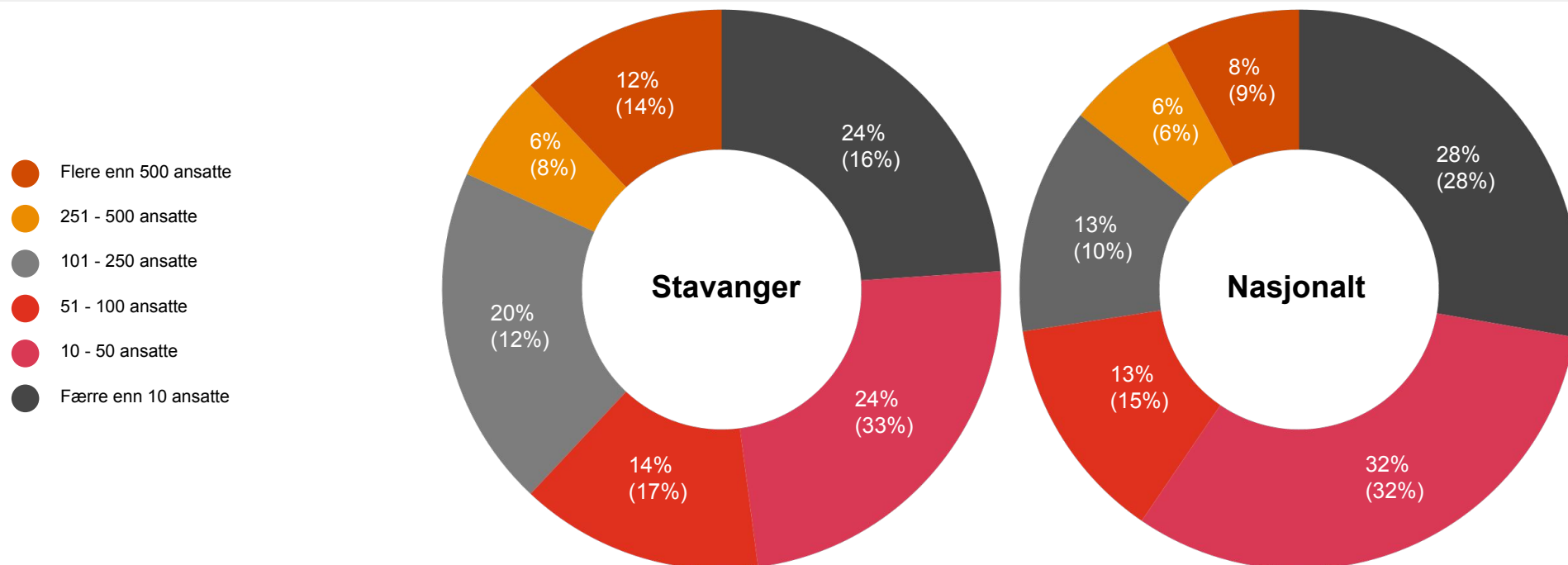

Undersøkelsen er besvart av et stort antall virksomheter av ulik størrelse

Utvalget er i stor grad representert av virksomheter med færre enn 250 ansatte, både nasjonalt og i Stavanger, men det er flere større virksomheter som har besvart undersøkelsen i vår region.

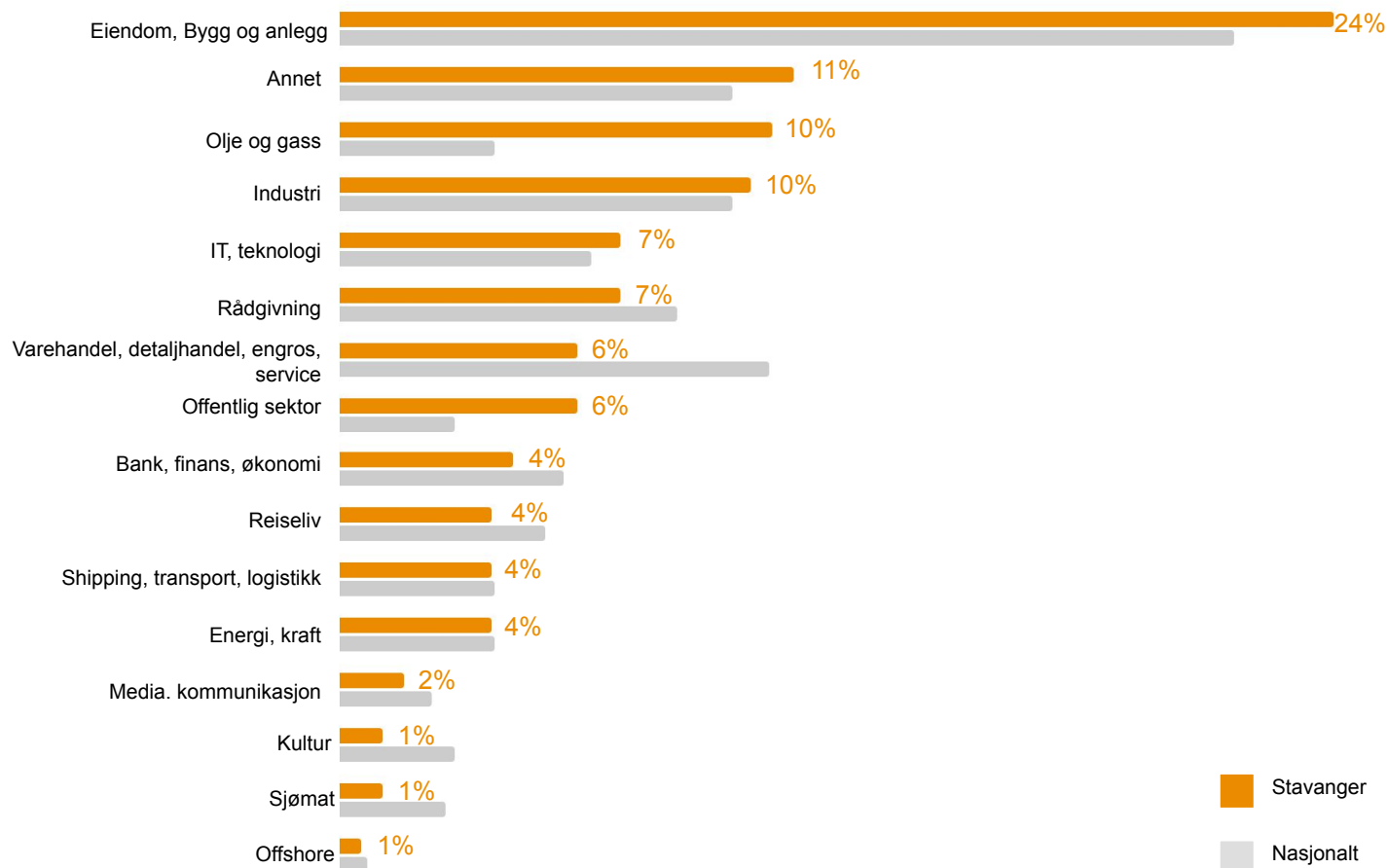
Det er hovedsakelig større virksomheter som treffes av EUs kommende bærekraftsdirektiv og annen bærekraftsregulering, og som vil bli pålagt å rapportere på bærekraftsarbeidet. Dette tilsier at mange respondenter fremdeles har mulighet til å posisjonere seg for å oppfylle fremtidige krav. En stor del av de mindre virksomhetene vil også treffes indirekte av lovkravene i nær fremtid ved at de inngår i verdikjeden til større virksomheter.

Undersøkelsene er i hovedsak besvart av personer i ulike lederposisjoner, og i Stavanger er nærmere 50 % besvart av daglig leder selv.

(Tall fra 2022 i parentes)

Løypemeldingen inkluderer svar fra virksomheter i mange ulike bransjer

Grafen viser fordelingen i ulike bransjer for Stavanger sammenlignet med nasjonalt

Eiendom-, bygg- og anleggsbransjen (EBA) er høyest representert i undersøkelsen, både nasjonalt og i Stavanger. EBA er en av de mest sentrale bransjene i det grønne skiftet, da energieffektivisering av bygg og bærekraftige verdikjeder i byggebransjen er viktige bidragsyttere til reduserte klimagassutslipp.

Olje- og gassbransjen er naturlig nok høyere representert i Stavanger enn i øvrige deler av landet (nasjonalt i underkant av 4 %). Utslippskutt fra denne bransjen er sentralt for at Norge skal nå nasjonale og internasjonale mål om reduksjon i utslipp, et tema som er hyppig debattert både regionalt og nasjonalt.

02 Styring og ledelse av bærekraftsarbeid

Over halvparten av respondentene har bærekraft som en sentral del av virksomhetsstrategien

62 % av virksomhetene i undersøkelsen har en bærekraftstrategi som del av virksomhetsstrategien eller som en separat strategi. Dette tilsvarer de nasjonale tallene (60 %).

En god bærekraftstrategi er helt sentralt for å lykkes med bærekraftsarbeidet, ved at den setter klare mål og tiltak. Dette gjør virksomheten i stand til å prioritere de riktige tiltakene for å utvikle virksomheten i en bærekraftig retning.

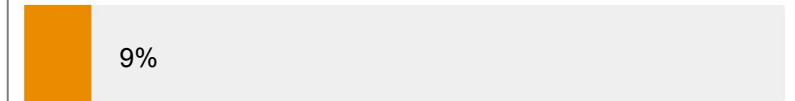
Det er en høyere andel av mellomstore og større bedrifter (>50 ansatte) som har en virksomhetsstrategi der bærekraft står sentralt og er integrert. Likevel er det blant de mindre bedriftene (<50 ansatte) bare en femtedel som sier at de ikke jobber med spesifikke tiltak knyttet til bærekraft.

Vi har en virksomhetsstrategi der bærekraft står sentralt og er integrert

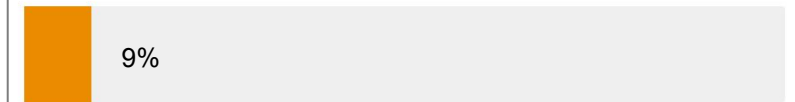
Vi har en virksomhetsstrategi og en separat bærekraftstrategi

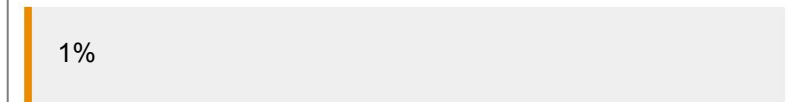
Vi har ikke en egen strategi for bærekraft, men jobber med bærekraftsrelaterte tiltak

Vi jobber ikke med spesifikke tiltak knyttet til bærekraft

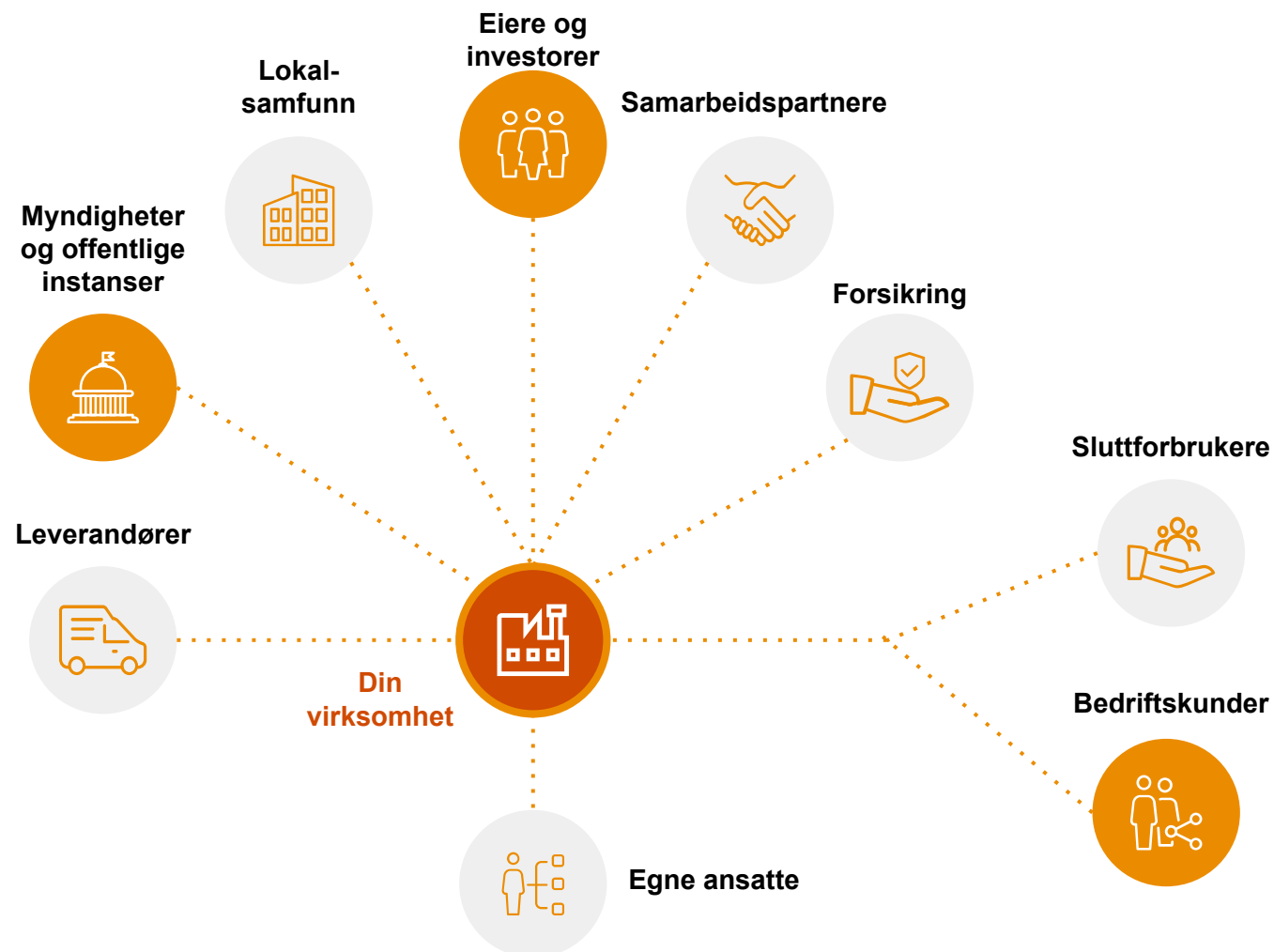

Vet ikke

Grafen viser om og/eller hvordan bærekraft er en del av strategien til virksomheten.

Flest mener myndigheter og offentlige instanser har størst påvirkningskraft

Oversikten viser hvilke interessenter som har størst påvirkningskraft i verdikjeden.

Undersøkelsen viser at bedrifter mener *myndigheter og offentlige instanser* er den aktøren i verdikjeden som har størst potensiale til å påvirke eget bærekraftsarbeid. Deretter følger *bedriftskunder* og *eiere og investorer*.

Sammenlignet med i fjor er *myndigheter og offentlige instanser* vurdert til å ha større påvirkningskraft sammenlignet med andre aktører, mens kunder er har noe lavere relativ påvirkning.

Det er naturlig å anta at økningen i myndigheters påvirkningskraft henger sammen med innføringen av flere nye reguleringer for bærekraft (for eksempel EU taksonomi, CSRD, Åpenhetslov m.fl.)

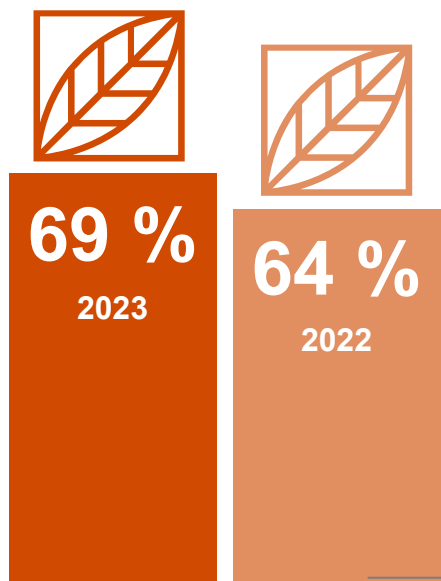

Hovedmotivasjonen for bærekraftsarbeid er et ønske om å bidra til et mer bærekraftig samfunn

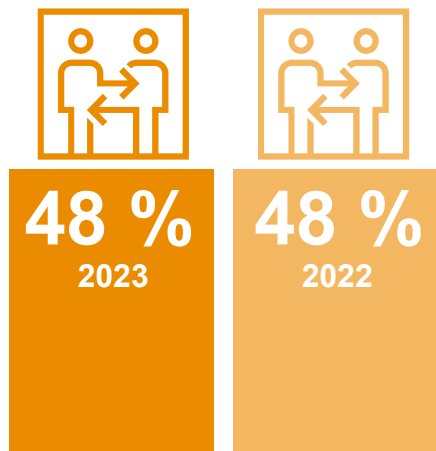
Vi har spurt respondentene hva som er hovedmotivasjonen for bærekraftsarbeidet. Respondentene svarer at visshet om å bidra til et mer bærekraftig samfunn fortsatt er hovedmotivasjonen. Dette gjenspeiler verdens økte fokus på bærekraft og klima, som får stadig større plass i dagens samfunn, nyhetsbilde og agenda. Vi ser også at myndighetenes opplevde påvirkningskraft tiltar, ved at økte krav og reguleringer bidrar til at virksomhetene setter bærekraft på sin dagsorden. Dette viser at økt regulering fra myndighetene faktisk har en effekt i å drive frem endring i holdninger og prioriteringer hos bedriftene.

Samtidig som 69 % sier at det å bidra til et bærekraftig samfunn er hovedmotivasjonen, er det over 50 % av bedriftene som har dedikert mindre enn 1 årsverk til bærekraftsarbeid.

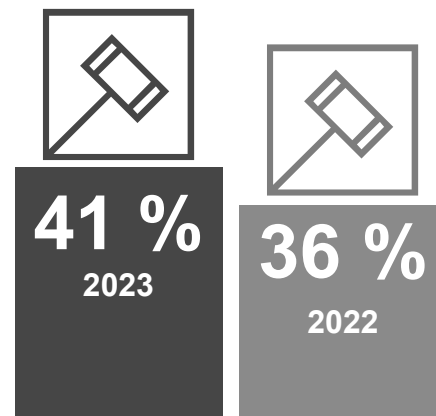
Vissheten om at virksomheten bidrar til å gjøre samfunnet mer bærekraftig

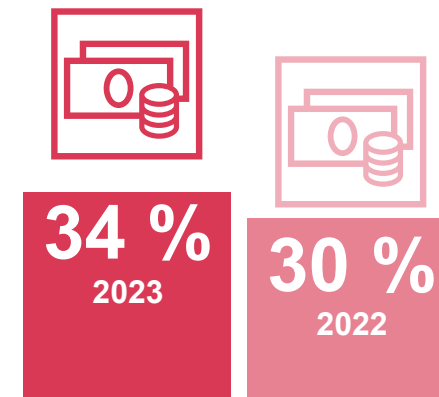
Imøtekomme nye krav fra kunder og andre interessenter

Imøtekommer nye krav fra myndigheter og offentlige instanser

Skape vekst og nye inntektskilder

Respondentene ble spurt om hva som er hovedmotivasjonene for å gjøre virksomheten mer bærekraftig. 12 kategorier, hvorav virksomhetene kunne velge inntil tre.

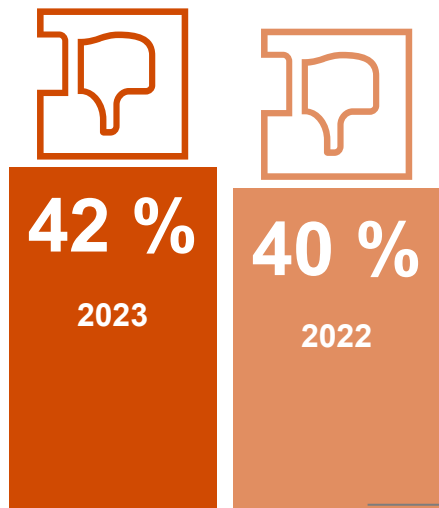
Manglende kapasitet og ressurser er fortsatt den største utfordringen i bærekraftsarbeidet

I år som i fjor svarer respondentene at manglende kapasitet og ressurser er den største utfordringen for bærekraftsarbeidet. Vi ser at manglende kompetanse og kunnskap blir sett på som en større utfordring enn tidligere. Dette er en endring fra i fjor da dette ikke var en topp 3 utfordring. Dette kan ha sammenheng med at jo mer oppmerksomhet og fokus som settes på bærekraftsarbeid, jo tydeligere blir det for virksomhetene at det eksisterer kompetansegap hos de ansatte.

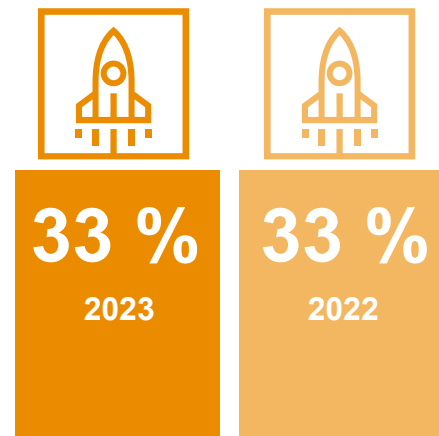
Resultatene fra 2022 viste at lite makt og påvirkning på verdikjeden var en større utfordring enn hva som er tilfellet i 2023. Dette er også naturlig, da flere og flere virksomheter blir omfattet av bærekraftsregulering, og må innrette seg etter forventninger fra kunder og myndigheter. Svarene fra Stavanger sammenfaller i stor grad med de nasjonale resultatene på undersøkelsen.

Respondentene ble spurt om hva som er de største utfordringene med å gjøre virksomheten mer bærekraftig. 10 kategorier, hvorav virksomhetene kunne velge inntil tre.

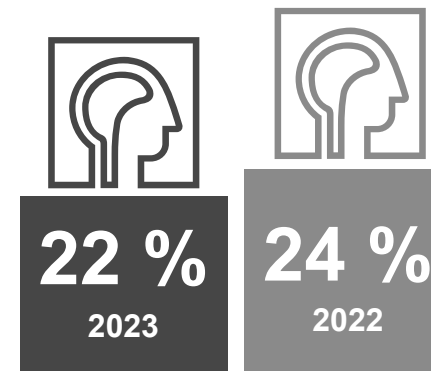
Vi mangler kapasitet og ressurser til å prioritere bærekraftsarbeid

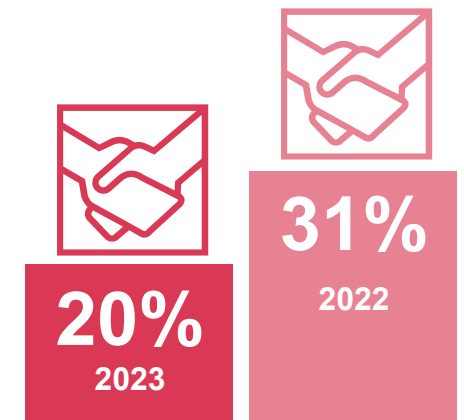
Bærekraftige investeringer er foreløpig ikke økonomisk lønnsomt for oss

Vi mangler kompetanse og kunnskap om bærekraft

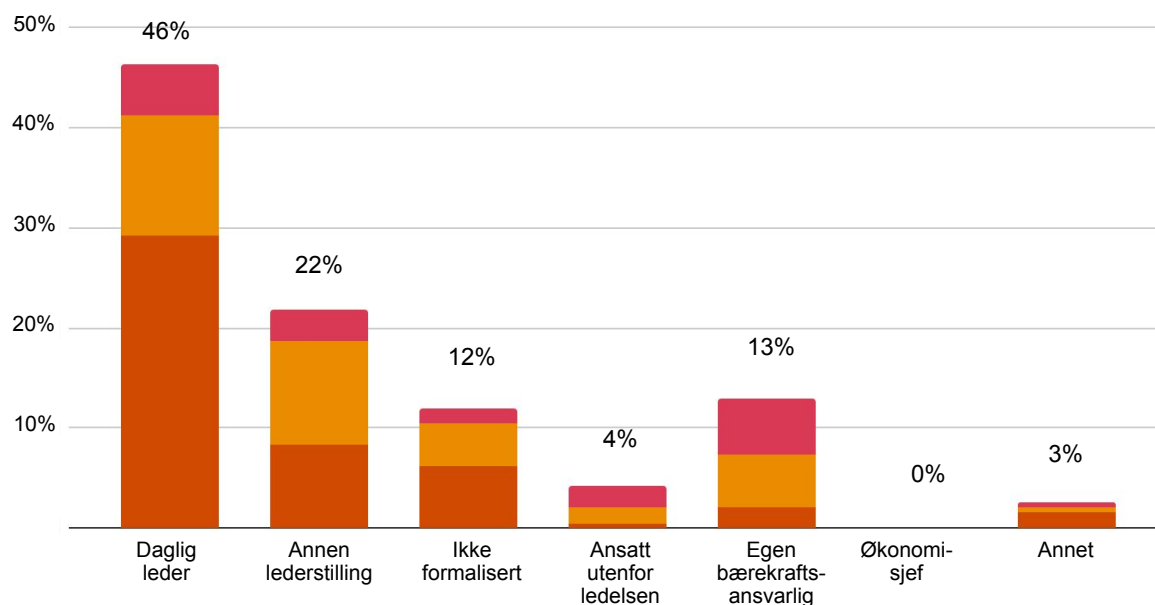
Vi har for lite makt til å påvirke verdikjeden vår til å gjøre bærekraftige valg

Ansvaret for bærekraft fordeles forskjellig hos større og mindre bedrifter

Nesten halvparten av virksomhetene har lagt bærekraftsansvaret til daglig leder. Siden daglig leder har mange ansvarsområder, kan det medføre at arbeidet får mindre fokus enn hvis ansvaret var dedikert til egne ansvarlige.

De største virksomhetene har i større grad delegert bærekraft som et eget ansvarsområde, og 40 % av større virksomheter har en egen bærekraftsansvarlig. Dette er naturlig da større virksomheter vil ha flere ressurser enn mindre virksomheter, og gjenspeiler funnet om at flertallet mener at kapasitet og ressurser er hovedutfordringen for bærekraftsarbeidet. Samtidig ser vi at dette er en nedgang fra 2022, da 50 % av større virksomheter da hadde en egen bærekraftsansvarlig. Ingen av respondentene svarer at ansvaret ligger hos Økonomisjef. Gitt kommende krav på bærekraftsrapportering kan det bli mer relevant at Økonomisjef tar en større rolle knyttet til bærekraftsarbeid.

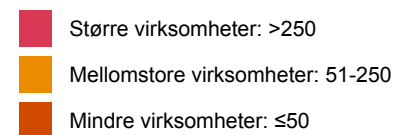

46 %

av virksomhetene har lagt bærekraftsansvaret til daglig leder

13 %

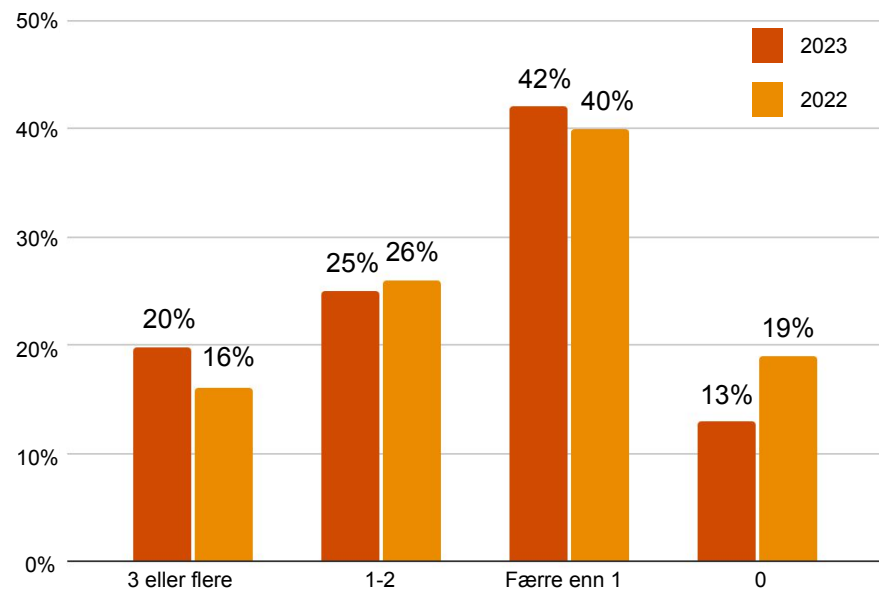
av virksomhetene har en egen bærekraftsansvarlig

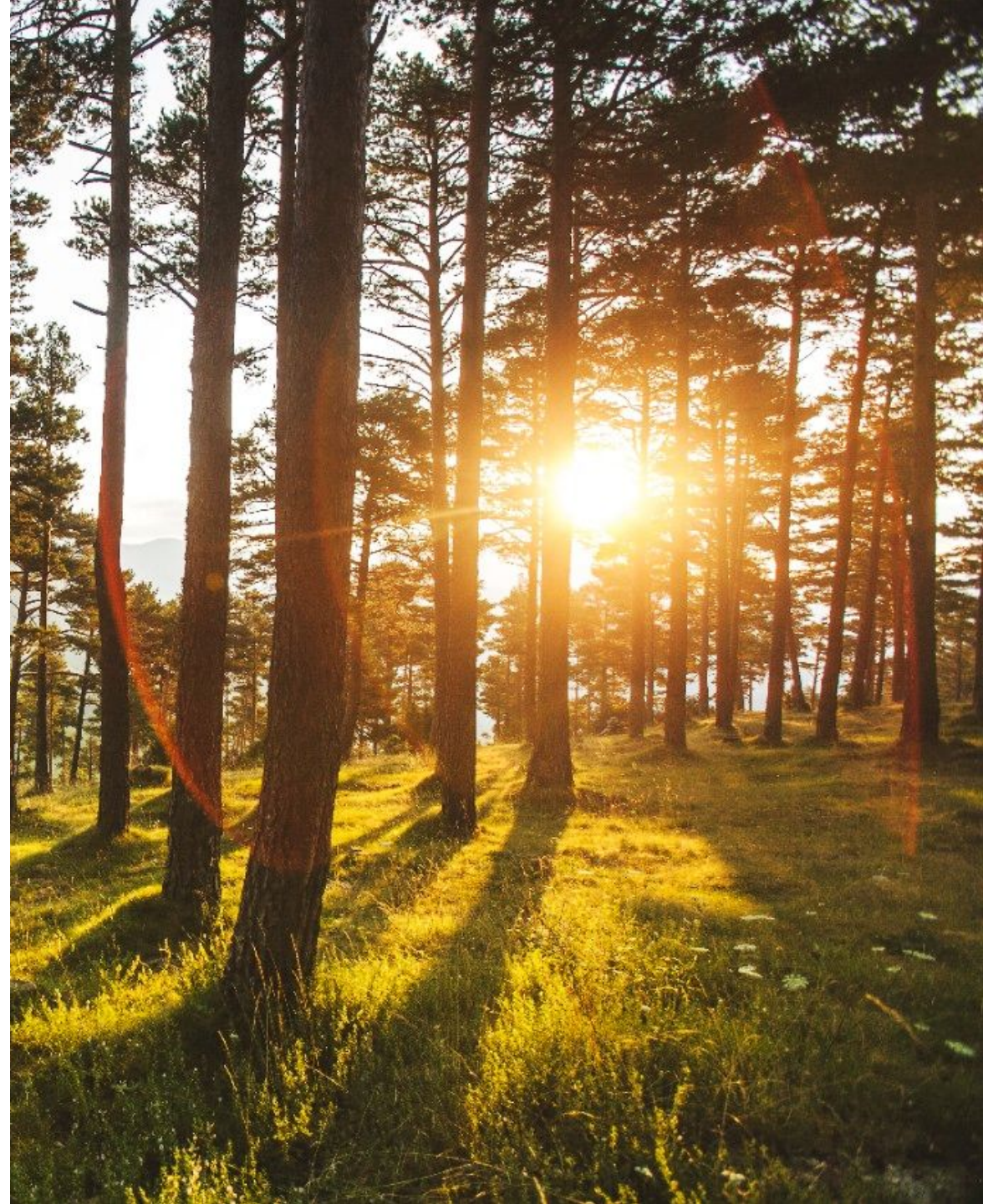
Grafen viser hvem i virksomheten som har ansvaret for å lede og drive bærekraftsarbeidet.

Vi anerkjenner utfordringene, men tar vi grep for å løse dem?

Det er stadig flere virksomheter som rekrutterer ressurser til å arbeide dedikert med bærekraftsarbeid. Vi forventer at denne utviklingen vil fortsette, spesielt med alle nye krav som stilles fra myndigheter, kunder og andre interessenter.

Antall ressurser virksomheten har dedikert til bærekraftsarbeidet

God styring og kontroll starter med formalisering i styrende dokumenter

God virksomhetsstyring er kritisk for å drive bærekraftige forretninger i dagens komplekse og dynamiske verden.

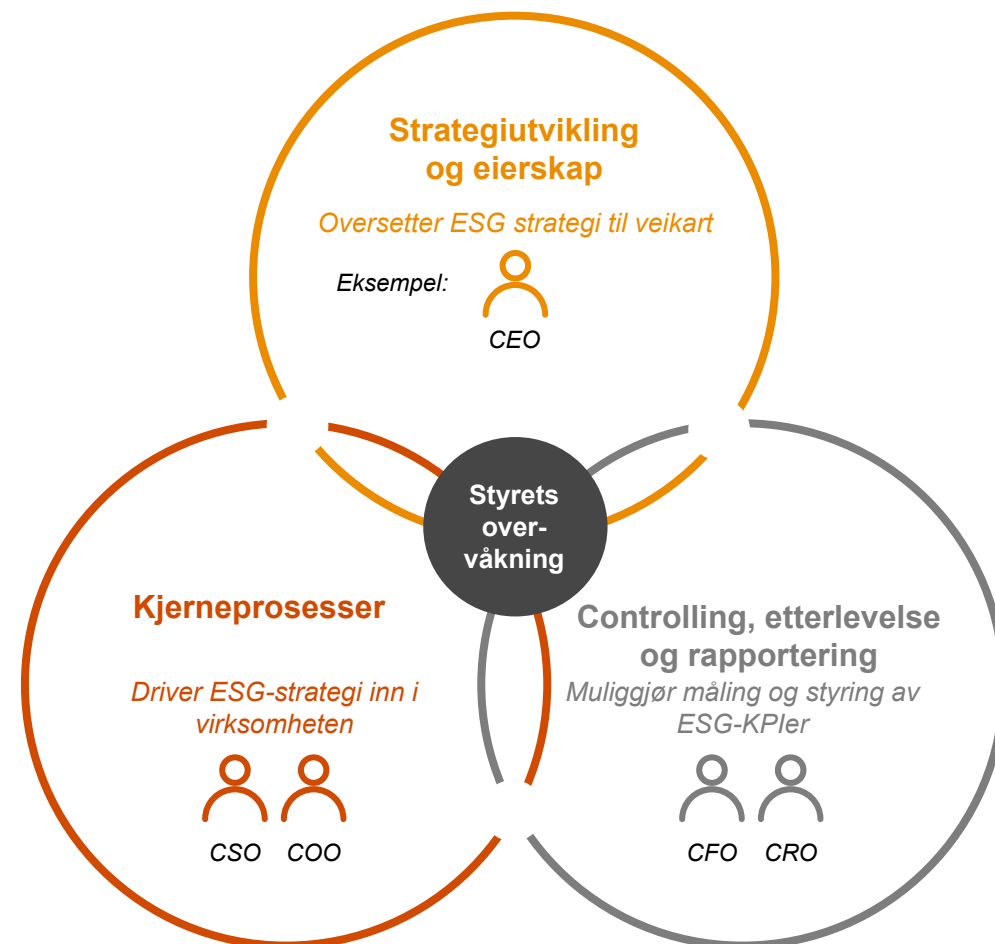
Innføring av rapporteringsrammeverk har ført til større fokus på virksomhetens styring og kontroll, ved at virksomhetene skal rapportere på spesifikke punkter knyttet til virksomhetsstyring. Det er også høyt fokus blant ratingbyråer og investormiljøer på virksomhetens arbeid på dette området.. Mange selskaper rapporterer allerede på noen av disse punktene i årsrapport og andre lovpålagte krav.

Tydeliggjøring og **forståelse** for roller og ansvar er en sentral suksessfaktor for god styring og kontroll.

Kjennetegn ved god modenhet på virksomhetsstyring:

- Oppfølging av mål og strategier er på styrenivå
- Roller relatert til ESG er tydelig definert. Mellomledere har klart definerte ansvarsområder og dyp kunnskap og innsikt
- Bærekraft er integrert i virksomhetsstyring og risikostyring, resultatstyring av enkeltpersoner og forretningsprosesser - inkludert kompensasjon av ledere

God styring og kontroll handler om hvordan beslutningsprosesser er organisert, fra styret og nedover i organisasjonen

Virksomhetsstyring

8 av 10

virksomheter i undersøkelsen har implementert ett eller flere elementer for virksomhetsstyring

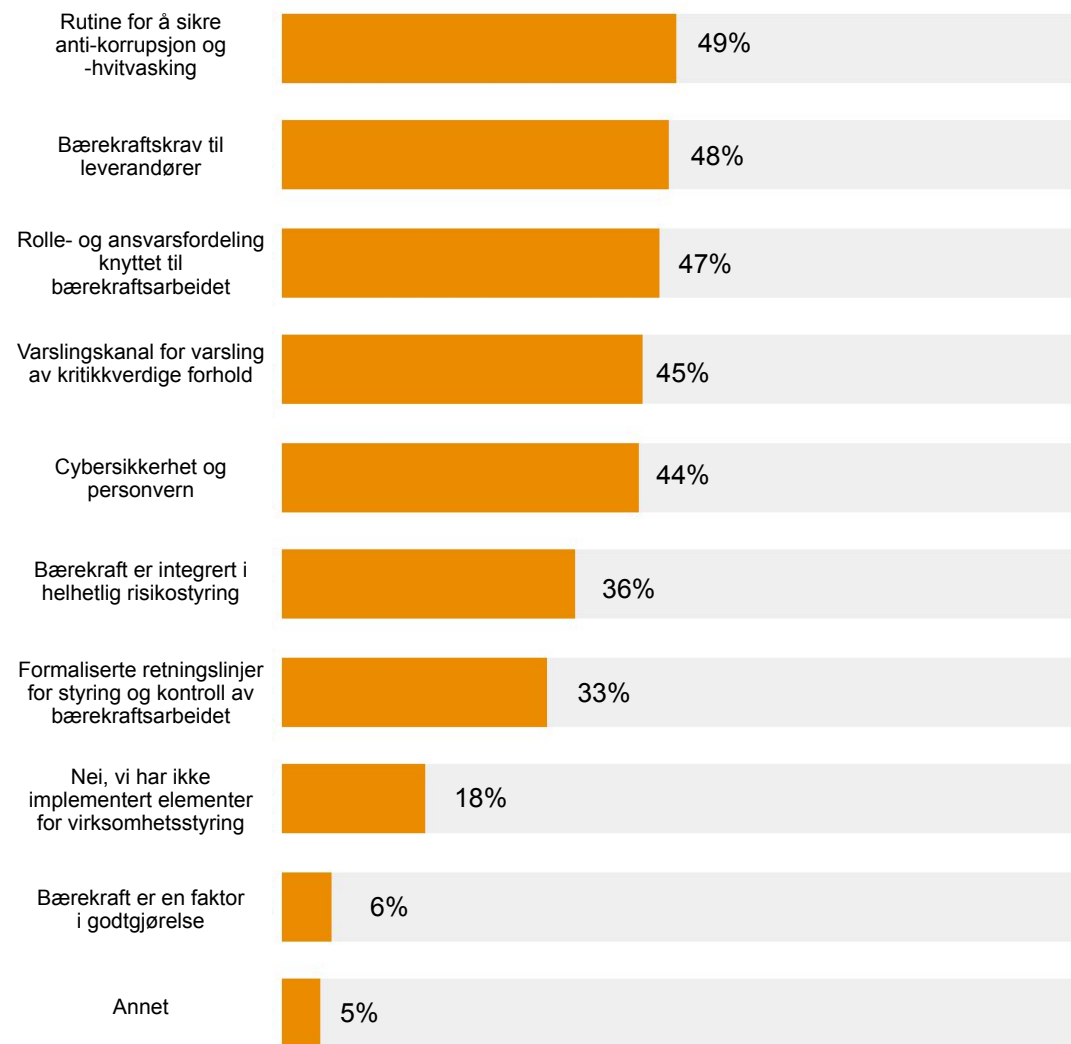
En god virksomhetsstyring er essensielt for å lykkes med bærekraftsarbeidet, så det er positivt å se at en større andel på tvers av virksomhetsstørrelse har økt fokus på nettopp dette.

Likevel tyder undersøkelsen på at det er mer krevende for mindre bedrifter å implementere helhetlig styring og kontroll. Det er hovedsakelig små bedrifter som ikke har implementert noen elementer for virksomhetsstyring og flest store bedrifter som har implementert flere elementer av virksomhetsstyring.

Temaer knyttet til Governance har i lang tid vært underkommunisert, og funnene indikerer både en nasjonal og regional trend om et stort forbedringspotensial.

Virksomhetene i undersøkelsen har innført følgende i sin virksomhetsstyring.

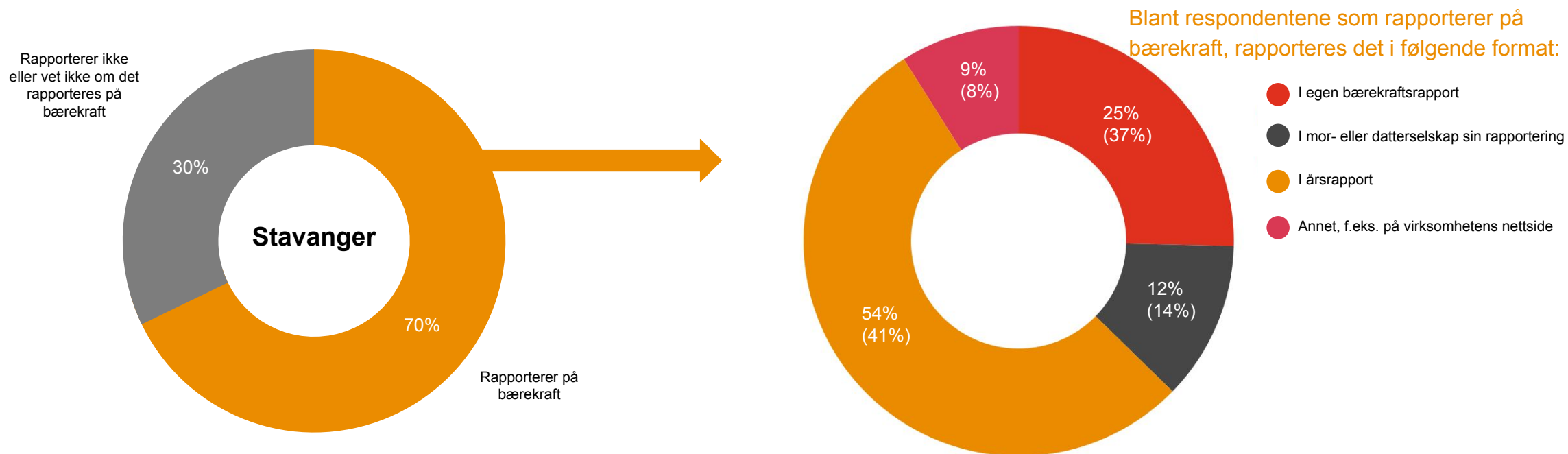
03 Bærekrafts- rapportering

Flertallet rapporterer på bærekraft i årsrapport eller egen bærekraftsrapport

Undersøkelsen viser at blant virksomhetene som rapporterer på bærekraft i Stavanger er det flest som gjør dette i årsrapporten. Det er det også mange virksomheter som har en egen separat bærekraftsrapport (25 %). Det er flere som har egen rapport på bærekraft i Stavanger i forhold til de nasjonale resultatene, der 18 % av respondentene sier at de har en egen separat bærekraftsrapport.

Det kommende bærekraftsdirektivet (CSRD) vil medføre at flere virksomheter blir underlagt omfattende krav til rapportering. Bærekraftsrapportering skal da inkluderes i årsrapporten i årsberetningen. Vi ser at flere av de større selskapene i vår region begynner å innrette seg etter de nye rapporteringskravene.

Stadig flere rapporterer på bærekraft, men bare 1 av 5 rapporterer i henhold til et anerkjent rammeverk

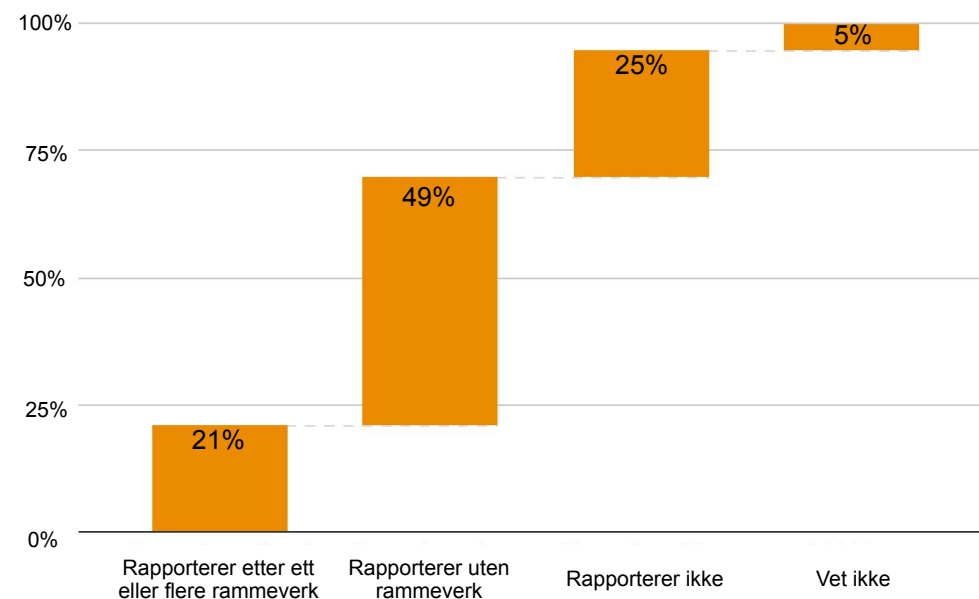
70 %

av virksomhetene svarer at de rapporterer på bærekraft. Dette er en økning med 20 % fra 2022.

At flere virksomheter rapporterer på bærekraftsarbeidet er svært positivt, og viser at virksomhetene innretter seg etter forventninger fra kunder og samfunn, samt økte krav fra myndigheter.

Samtidig som andelen som svarer at de rapporterer på bærekraft øker, er det fortsatt to tredjedeler som ikke anvender et anerkjent rammeverk eller standard for bærekraftsrapportering. Anerkjente rammeverk gjør at det enklere for brukerne av bærekraftsinformasjonen å sammenligne på tvers av selskaper, og over tid. Vi anbefaler alle virksomheter å følge relevante rapporteringsstandarder, og opplyse om hvilke standarder som er brukt i rapporteringen.

Bærekraftsrapportering har, som all annen rapportering, store krav til kvalitet for at det skal gi verdi. Rammeverkene er også kompliserte og kan oppleves som lite tilgjengelige. Det er derfor naturlig at virksomhetene mener den største utfordringen med bærekraftsarbeid er mangel på kompetanse. Vi forventer fremover å se større investeringer i kompetanse og kapasitet, samt at dette gjenspeiles i antall årsverk som avsettes til bærekraftsarbeid.

Nesten en tredjedel av alle respondenter rapporterer etter Miljøfyrtårn

29 %

av selskapene sier de rapporterer etter kravene i Miljøfyrtårn

Av de virksomhetene som oppgir at de anvender et rammeverk for rapportering svarer over halvparten at de er Miljøfyrtårnsertifisert. For mange virksomheter er Miljøfyrtårn første steg i bærekraftsarbeid, ved at man begynner å kartlegge forbruk, avfallshåndtering, ansvarsområder og miljøavtrykk.

Miljøfyrtårn

Miljøfyrtårn er en sertifiseringsordning hvor virksomheter må oppfylle bransjespesifikke kriterier innen miljøledelse på områdene innkjøp, avfall, reise, energi og arbeidsmiljø, samt årlig rapportere på overordnede klima- og miljødata. Miljøfyrtårnsertifisering kan være en god plass å starte for flere bedrifter. For å bli sertifisert miljøfyrtårn må virksomheten rapportere inn en rekke måltall og data innen utslipp, forbruk, avfallsmengder mm. Miljøfyrtårnsertifisering stiller også krav til rutiner og rammeverk, og dette vil kunne gjøre virksomheter i stand til å starte sin reise mot rapportering i henhold til mer omfattende rammeverk for klima- og bærekraftsrapportering.

Begrensningen med miljøfyrtårnsertifisering er at den primært fokuserer på miljøaspekter, og ikke hensyntar de sosiale og virksomhetsstyrende faktorer som kreves av CSRD eller andre rapporteringsrammeverk. Miljøfyrtårnsertifisering er primært relevant i Norden og er ikke regnet som et internasjonalt anerkjent rammeverk for bærekraftsrapportering. Rapporteringskravene i rammeverk som GRI, GHG og CSRD vil være betydelig mer omfattende å oppfylle, og vil kreve ytterligere ressurser fra virksomhetene.

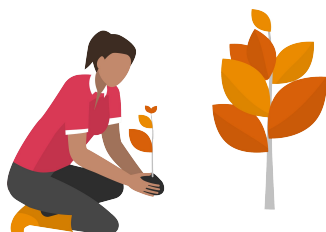
Morgendagens lovkrav bygger på best practice fra frivillige rapporteringsrammeverk

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), også kjent som bærekraftsdirektivet, er et rapporteringsrammeverk utarbeidet av EU som stiller nye krav til bærekraftsrapportering, herunder også krav om attestasjon av bærekraftsinformasjon. Gjennom innføringen av CSRD vil rapporteringskravene bli mer omfattende sammenlignet med dagens rapporteringskrav. Det er fokus på **relevans, standardisering og sammenlignbarhet**, både over tid og på tvers av foretak.

Virksomheter som er omfattet av CSRD skal følge et sett av pliktige standarder for bærekraftsrapportering (ESRS). Standardene inneholder foreløpig totalt 86 rapporteringskrav som gir et totalt antall datapunkter på 1.144 bærekraftsforhold innenfor miljømessige, sosiale og ansattes forhold, overholdelse av menneskerettigheter, bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser, samt virksomhetsstyring.

ESRSene bygger på allerede eksisterende rammeverk som GHG, TCFD, TNFD, CDP, OECD og SASB. Det er også inngått et offisielt samarbeid med GRI.

Se appendix for oversikt og beskrivelse av rammeverk

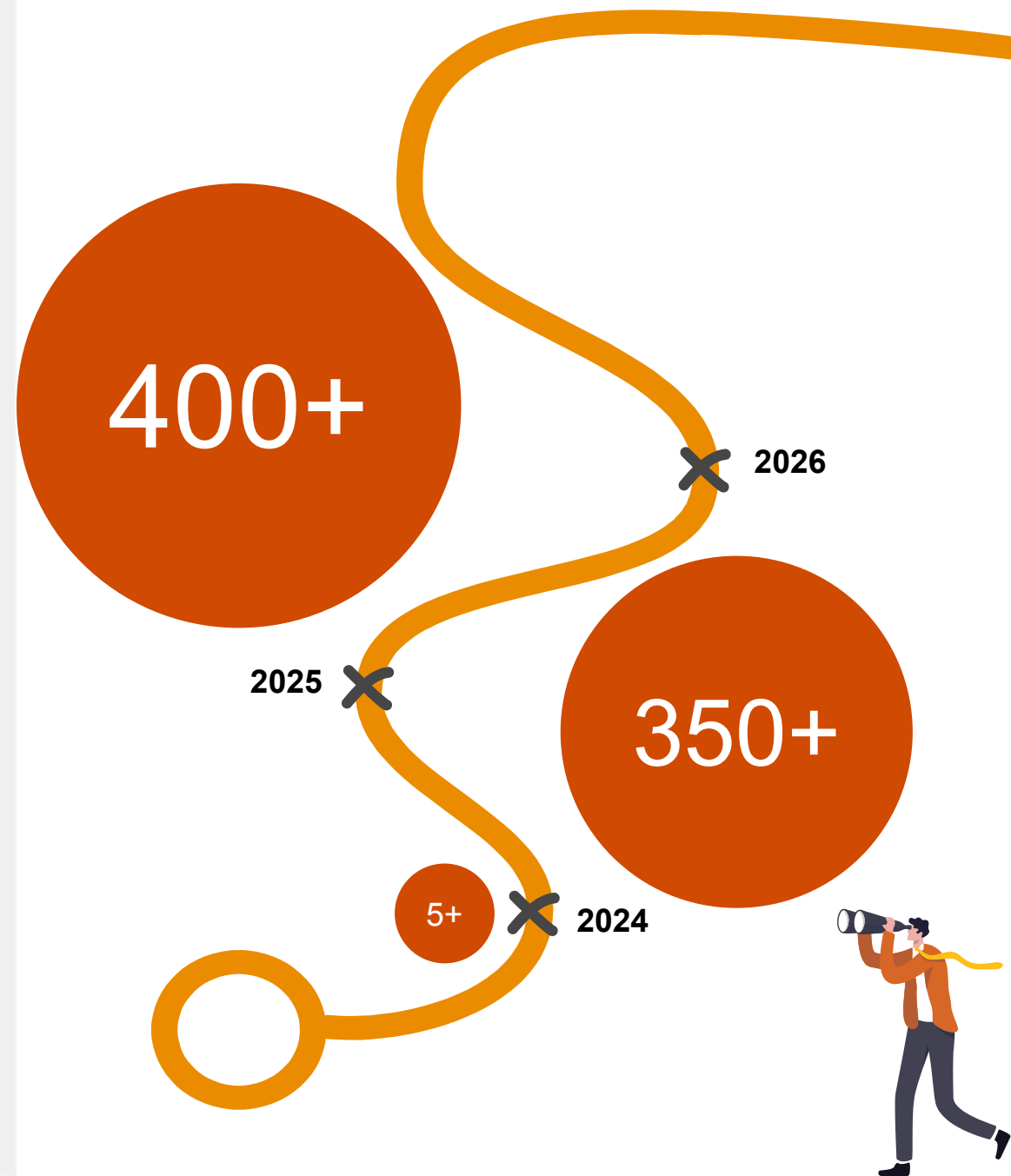

Hvem treffes av CSRD i Rogaland?

Vi bor i en region med et rikt næringsliv og flere store aktører. Bærekraftsdirektivet vil omfavne flere av våre største bedrifter allerede fra neste år, når en rekke store foretak blir lovpålagt å rapportere iht. CSRD. I årene som følger vil kravene justeres slik at stadig flere virksomheter blir rapporteringspliktige. Kravene oppleves som svært omfattende, og har til formål å sikre pålitelig, konsistent og relevant bærekraftsrapportering og -attestasjon.

I første omgang vil bærekraftsdirektivet omfatte børsnoterte virksomheter og banker, forsikringsselskaper og kredittforetak som har minst 500 ansatte, og som har omsetning over 320 MNOK eller balanse over 160 MNOK. Året etter gjelder bærekraftsdirektivet for samtlige store foretak, uavhengig av om de er børsnotert eller ikke, dersom de overstiger minst to av tre krav knyttet til antall ansatte (250), omsetning (320 MNOK) og balanse (160 MNOK).

Til tross for at mindre selskaper ikke rammes direkte av CSRD, vil virksomheter også under størrelsesgrensene oppleve indirekte påvirkning gjennom de større virksomhetenes verdikjeder.

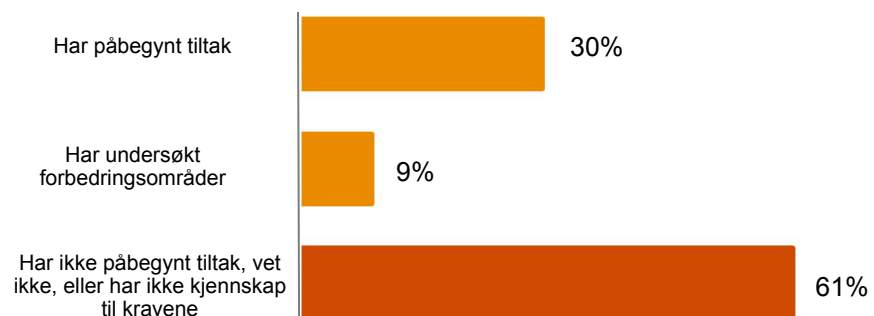

Det er stor forskjell på hvor forberedt virksomheter som sier de blir omfattet av CSRD er

61 % har ikke gjort tiltak, vet ikke om virksomheten har påbegynt tiltak eller har ikke kjennskap til rapporteringskravene i CSRD.

Undersøkelsen tyder på at det er et behov for økt bevissthet og kunnskap om bærekraftsdirektivet. I løpet av de neste årene vil over 400 virksomheter i vår region bli omfattet av direktivet. Dette innebærer at mange virksomheter må starte undersøkelser for å avgjøre om de er underlagt kravene og avklare hvilke praktiske konsekvenser dette får.

Respondentene som omfattes av bærekraftsdirektivet oppgir å ha iverksatt følgende for å overholde rapporteringskravene:

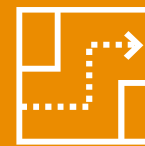
5 steg for for å forberede seg på CSRD:

1. Gjennomføre en dobbelt vesentlighetsanalyse

2. Kartlegge gap mellom rapportering og krav

3. Lage et veikart med tiltak for å lukke gapene og komme i mål

4. Gjennomføre bærekraftsrapporteringen

5. Attestasjon fra en uavhengig revisor

Vesentlighetsanalyser er viktig for å kartlegge relevante bærekraftstema

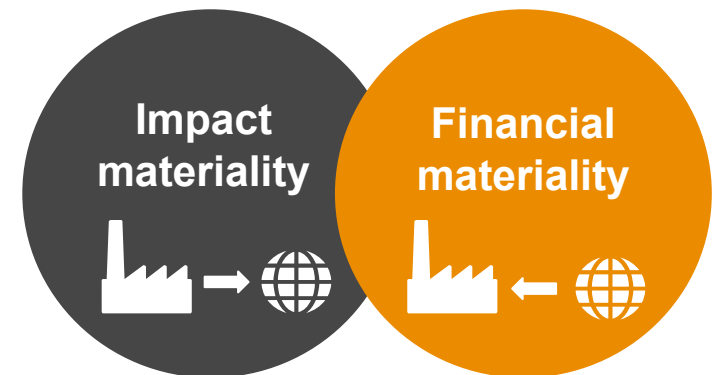
Vesentlighetsanalyser anvendes til å identifisere, prioritere og synliggjøre hvilke bærekraftstema som er viktigst for virksomheten. Resultatene av vesentlighetsanalysen vil være utgangspunktet både for strategiske veivalg og utførelse, samt bærekraftsrapporteringen.

CSRD (bærekraftsdirektivet) gir et rammeverk for hvordan virksomheter skal vurdere hvilke områder som er vesentlighet. CSRD bruker begrepet **dobbel vesentlighet**, og beskriver at virksomheter skal vurdere hvordan både **virksomheten påvirker omverdenen**, og **hvordan samfunnet påvirker virksomheten**. Rammeverket for hvordan en skal gjennomføre dobbelt vesentlighetsanalyse er omfattende og krever tid og ressurser. Noen få av de større virksomhetene svarer at de allerede har gjennomført en dobbelt vesentlighetsanalyse.

Det er positivt at **halvparten av respondentene** svarer at de har gjennomført en eller annen form for vesentlighetsanalyse. Dette tilsier at virksomhetene gjør sitt for å få oversikt over hvilke muligheter og utfordringer bedriften står overfor i fremtiden. Samtidig vil vi oppfordre alle som ikke har gjort en vesentlighetsanalyse og som planlegger å rapportere på bærekraftsarbeidet om å igangsette dette arbeidet så snart som mulig. Virksomheter som ikke tar inn over seg de endrede rammevilkårene blant annet som følger av klimaendringene, vil kunne gå glipp av store muligheter i fremtiden.

50 %

har gjennomført en **vesentlighetsanalyse** basert på vurderinger av vesentlighet for virksomheten og deres interessenter.

04 Klima og miljø

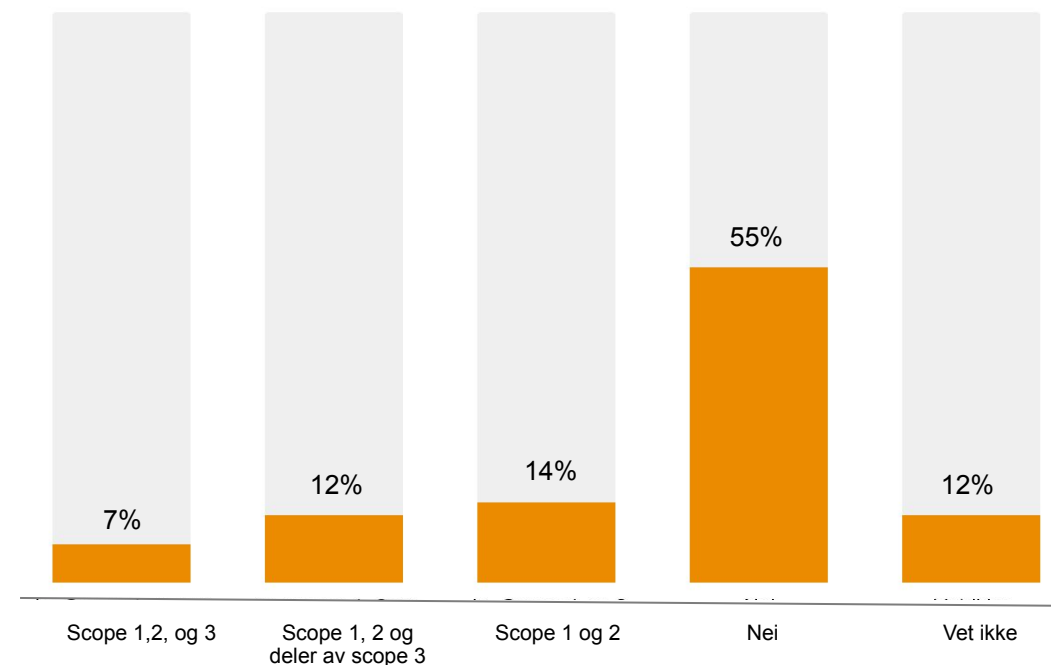

En tredjedel av bedriftene utarbeider klimagassregnskap

Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollen) er beste praksis standard for rapportering av klimagassutslipp. For å rapportere i henhold til GHG-protokollen må virksomheten som minimum inkludere utslipp i Scope 1 og Scope 2, hvilket omfatter direkte utslipp fra kilder som virksomheten eier og kontrollerer samt utslipp fra innkjøpt energi. CSRD inneholder også krav til at virksomheter også må inkludere sin indirekte klimapåvirkning i verdikjeden (Scope 3). Dette omfatter blant annet utslipp knyttet til for eksempel innkjøpte varer og tjenester, forretningsreiser og effekten ved at virksomhetens produkter eller tjenester benyttes (feks utslippene som følge av at olje eller gass forbrennes).

Blant selskapene som svarer at de har utarbeidet klimaregnskap har alle selskapene kartlagt direkte (scope 1) og indirekte (scope 2) utslipp. Over halvparten av respondentene som har utarbeidet klimaregnskap rapporterer også på hele eller deler av indirekte utslipp fra verdikjeden (scope 3).

Kun 7 % har kartlagt alle utslipp

Tallbaserte mål for klima og miljøer sentralt

Tallfesting av mål for utslippskutt og andre bærekraftsforhold, og tydelig oppfølging av målene, er en sentral del av å nå målene i Parisavtalen. Kvalitative og kvantitative mål for hva man vil oppnå med bærekraftsarbeidet er sentralt for å forplikte virksomheten til å gjennomføre tiltak og for å kommunisere til omverdenen at arbeidet man gjør faktisk har en positiv effekt.

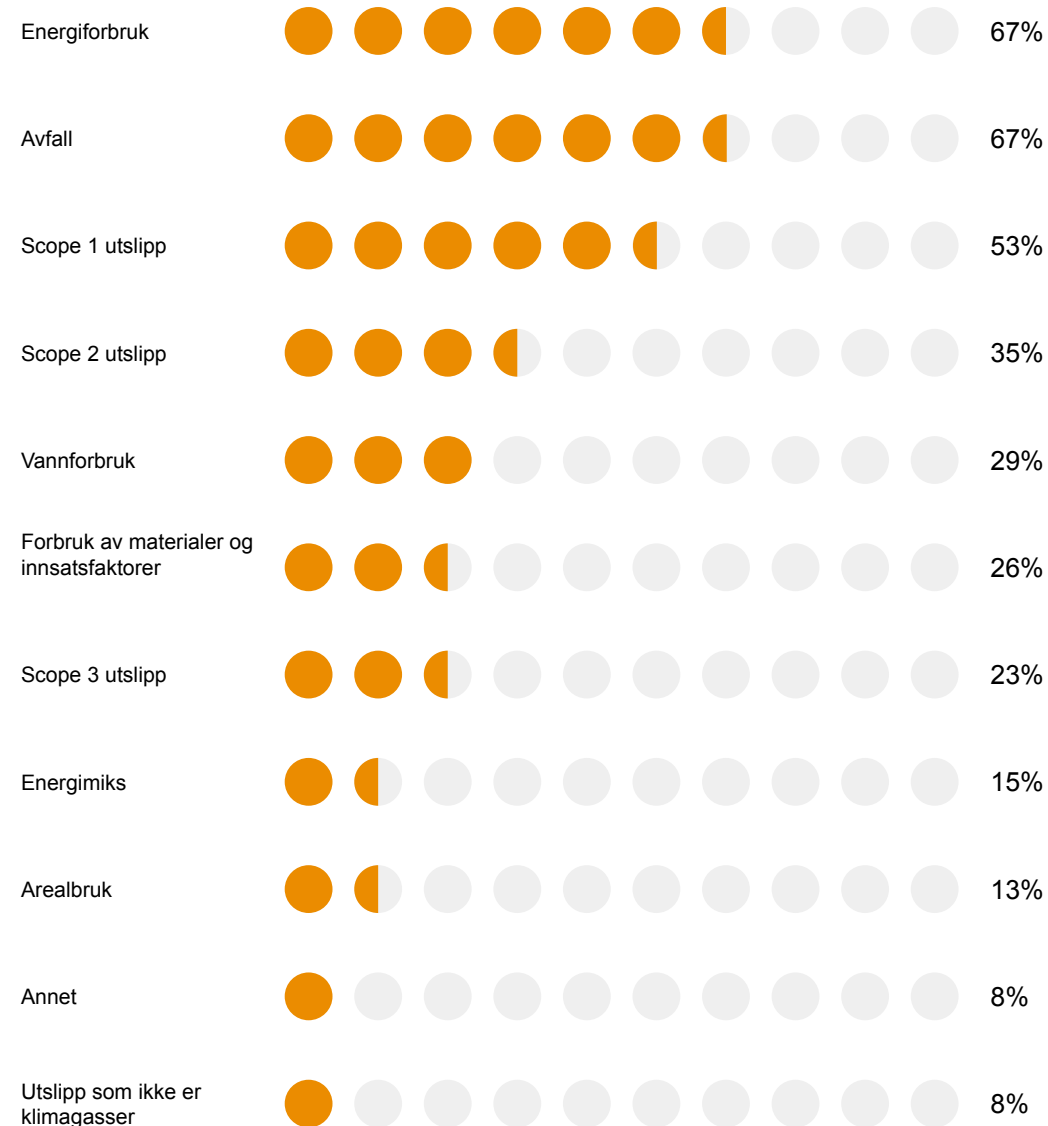
Ved å tallfeste mål og rapportere på måloppnåelse kan man vise til faktisk fremdrift, og bidra til å øke forståelsen for bærekraftsarbeid både internt i bedriften og i samfunnet. Bedrifter med et ambisiøst bærekraftsarbeid og som klarer å nå sine målsettinger, vil kunne oppnå konkurransefortrinn i fremtiden grunnet det økte fokuset på bærekraft og klima.

Vi ser likevel at vi fortsatt har en vei å gå og hele

39 %

av respondentene har fremdeles ikke satt seg noen tallbaserte mål. Dette er en svak forbedring fra fjoråret, da tallet var 42 %.

Blant respondentene som har satt seg tallbaserte mål for klima og miljø, har de satt seg konkrete tallbaserte mål innen følgende kategorier:

Sirkulær økonomi er mer enn bare resirkulering

45 %

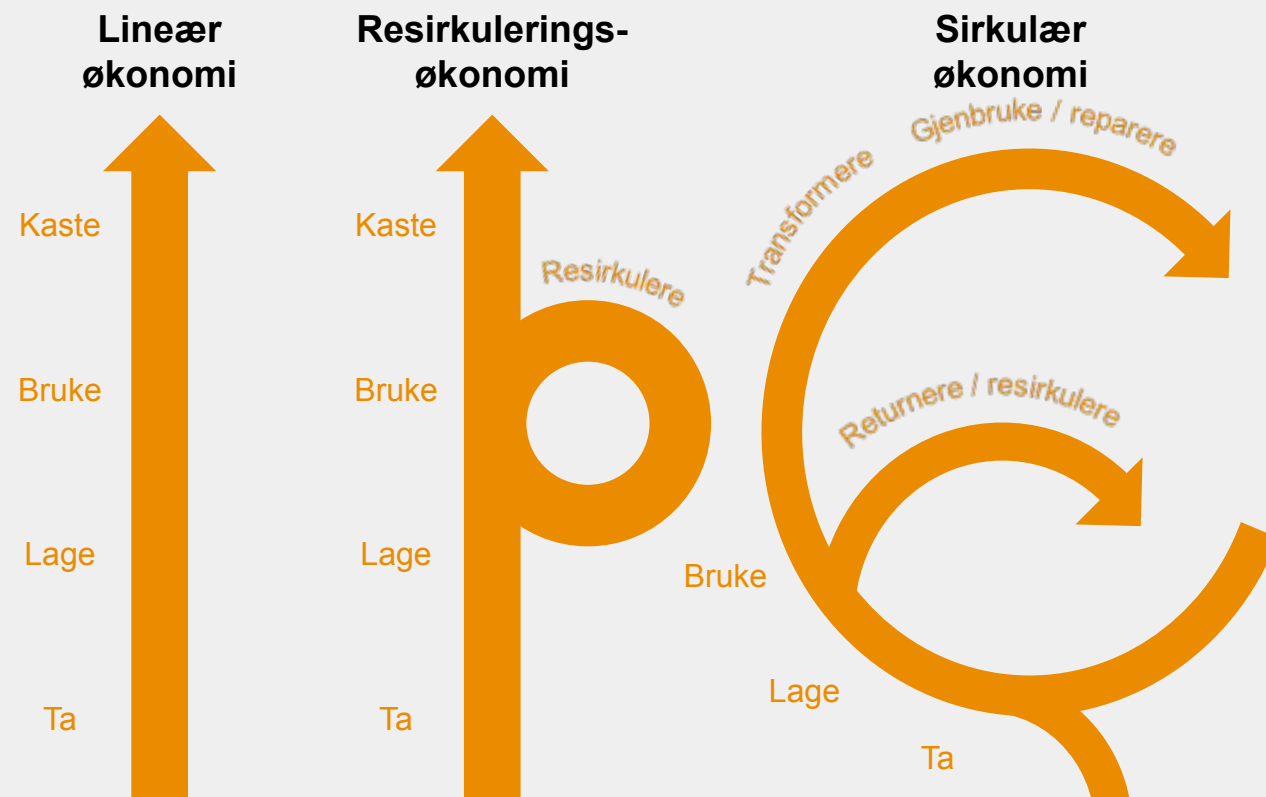
har iverksatt tiltak knyttet til sirkulær økonomi.

Det er også 28 % som svarer at sirkulær økonomi er et prioritert område i sin virksomhet. Til tross for dette er det kun 20 % som har satt seg tydelige mål for å tilpasse seg overgangen til en sirkulær økonomi.

Jordkloden har bare en gitt mengde naturressurser. Vi er avhengige av å bremse og effektivisere ressursbruk, samtidig som vi tilrettelegger for kretsløp og økonomisk aktivitet som sørger for at minst mulig ressurser går tapt. Dette vil stille nye krav til produkt- og tjenstedesign, kvalitetskrav, utvinning og økonomiske modeller.

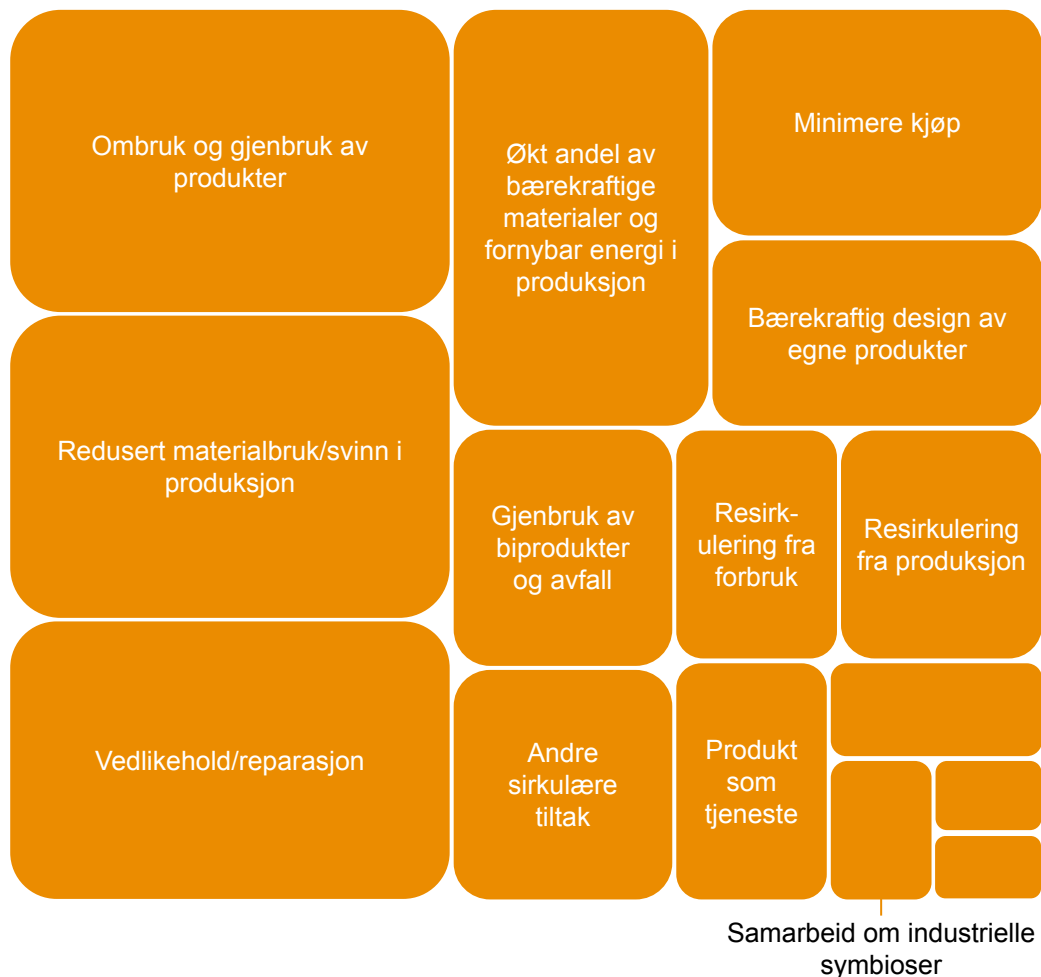
Sirkulær økonomi er en viktig del av løsningen for å oppnå bærekraftig omstilling

I en sirkulær verdikjede må produktene vare så lenge som mulig, repareres, oppgraderes og i større grad brukes om igjen. Når produktene ikke kan brukes om igjen, kan avfallet materialgjenvinnes og brukes som råvarer i en ny produksjon. Slik utnytter vi de samme ressursene flere ganger og minst mulig går tapt.

Tiltak innen sirkulær økonomi

Respondentene ble spurt hvilke tiltak deres virksomhet har iverksatt som bidrar til sirkulær økonomi.

73 %

har gjennomført tiltak innen sirkulær økonomi.

Sirkulær økonomi er komplekst, men har fått et økende fokus i arbeidet med bærekraft. Blant tiltak virksomhetene har iverksatt for å bidra til sirkulær økonomi er ombruk og gjenbruk av produkter det mest populære. Dette er et tiltak som krever mindre ressurser og som er tilgjengelig for de fleste virksomheter.

Tiltak som krever at virksomheten ser utenfor egen virksomhet, for eksempel samarbeid med industrielle symbioser eller tiltak som bidrar til å beskytte, gjenopprette og forbedre biosystemer er mindre vanlige.

Størrelsen på boksene indikerer antall respondenter som har svart at de har gjennomført tiltaket.

05 Sosial bærekraft

Åpenhetsloven

Åpenhetsloven trådte i kraft i 2022, og første redegjørelse for aktsomhetsvurderingen skulle vært offentliggjort innen 30. juni 2023. Loven stiller krav til åpenhet og ansvarlighet i egen drift og i leverandørkjeden, og har som mål å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester. Loven skal også sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer mulige bidrag til brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Virksomhetene som omfattes av loven plikter i korte trekk å:

1

Utføre aktsomhetsvurderinger

Selskapet skal utføre aktsomhetsvurderinger for å kartlegge, forebygge, gjøre rede for og følge opp hvordan virksomheten håndterer konsekvenser av virksomheten.

2

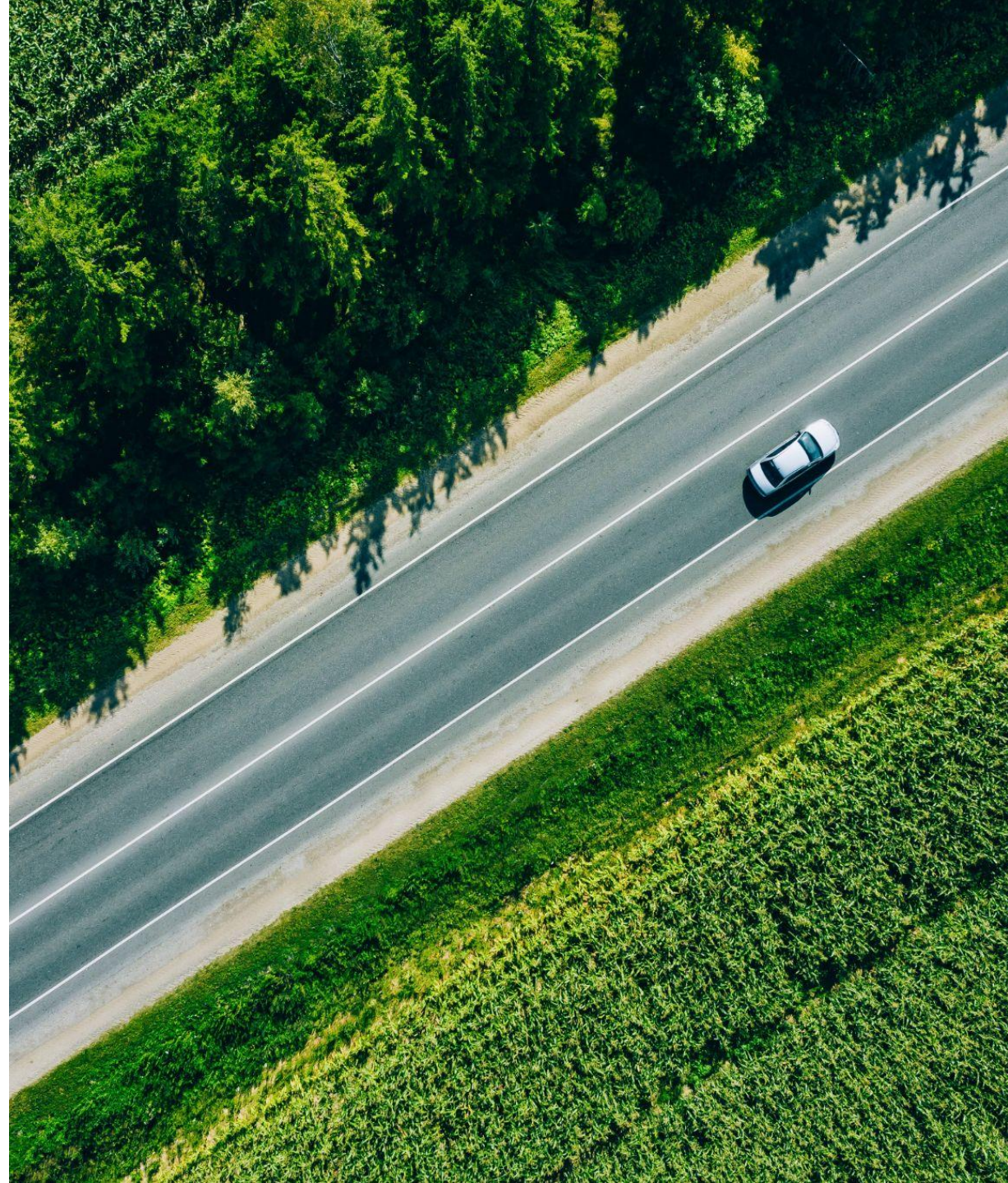
Redegjøre regelmessig for disse vurderingene

Selskapet skal redegjøre for de vurderingene som er gjort i punktet over, samt hvilke tiltak som er iverksatt.

3

Gi informasjon til enhver som retter en skriftlig forespørsel

Utenforstående kan be om innsyn i hvordan selskapet håndterer negativ påvirkning, og selskapet skal da informere om relevante forhold.

Åpenhetsloven favner bredt, og mange virksomheter er fortsatt bare i startfasen

57 % av virksomheter omfattet av

åpenhetsloven har ikke rapportert innen fristen 30. juni 2023

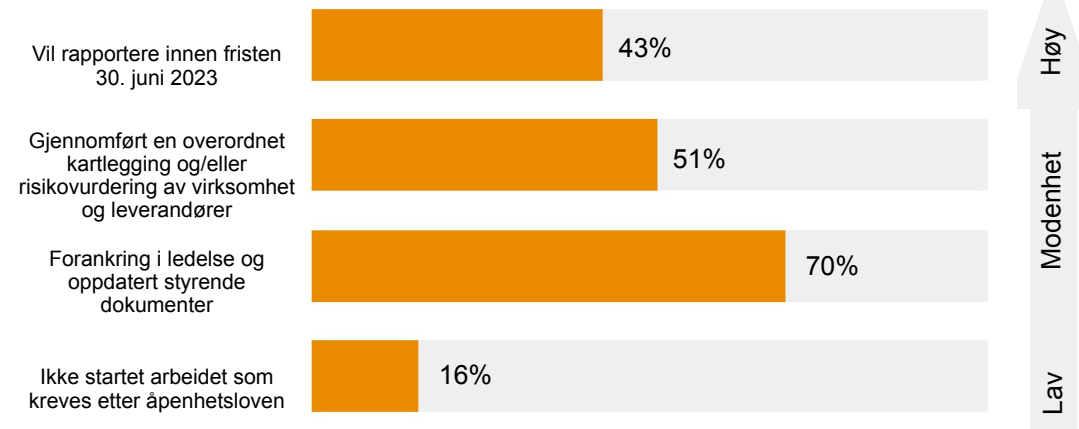
Den høye andelen som ikke har rapportert tyder på at mange bedrifter opplever Åpenhetsloven som krevende. Undersøkelsen viser at den utestående rapporteringen er en nasjonal trend (57 %). Likevel, om man sammenligner Stavanger med lignende regioner, slik som Bergen (66 %), er det en høyere andel i Stavanger som har rapportert innen fristen.

Nesten 1 av 5 av selskapene som er omfattet av Åpenhetsloven svarer at de ikke har startet arbeidet som kreves for å overholde kravene i loven.

Blant de som har gjennomført tiltak er det forankring i ledelse og oppdatering av styrende dokumenter flest har gjennomført. Fordeling og formalisering av ansvar er et av de grunnleggende kravene i loven. Over halvparten av virksomhetene har begynt arbeidet med kartlegging og risikovurderinger. Det er imidlertid få selskaper som har gjennomført tilstrekkelige tiltak, og følgelig vil det være mange virksomheter som vil måtte bruke mye ressurser fremover for å oppfylle kravene i loven.

Av de som er omfattet av Åpenhetsloven, har de gjennomført følgende tiltak for å møte kravene i loven:

Alternativene er rangert etter steg frem mot overholdelse av loven, hvor rapportering innen fristen er siste steg.

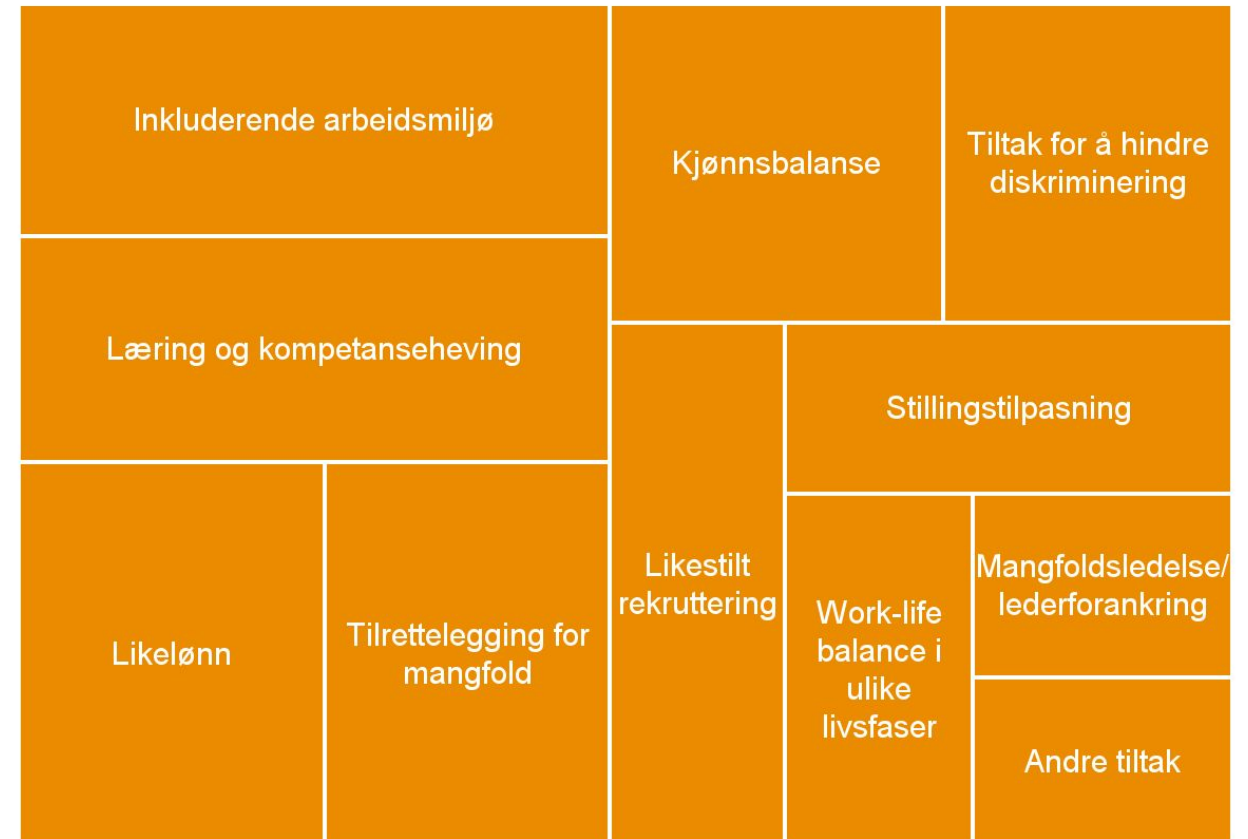
Hva innebærer sosial bærekraft?

Nesten alle virksomhetene i undersøkelsen har iverksatt minst ett tiltak knyttet til sosial bærekraft.

Å styrke den sosiale dimensjonen av bærekraftsarbeidet handler om å kartlegge de positive og negative konsekvensene bedriften har på mennesker og samfunnet for å styrke fellesskapet. Økt sosial bærekraft hos virksomheter skaper økt trygghet for ansatte og økt stabilitet for virksomheten.

Vi opplever at diskusjoner rundt sosial bærekraft ofte dreier seg om arbeidsforhold på arbeidsplassen. Det er viktig å merke seg at sosial bærekraft strekker seg lengre og blant annet dekker tiltak i lokalsamfunn og i verdikjeden.

Respondentene ble spurt hvilke områder virksomheten har iverksatt tiltak knyttet til sosial bærekraft.

Størrelsen på boksene indikerer antall respondenter som har svart at de har gjennomført tiltak innen det gitte området.

Rapporteringskrav påvirker virksomhetenes prioriteringer av sosiale forhold

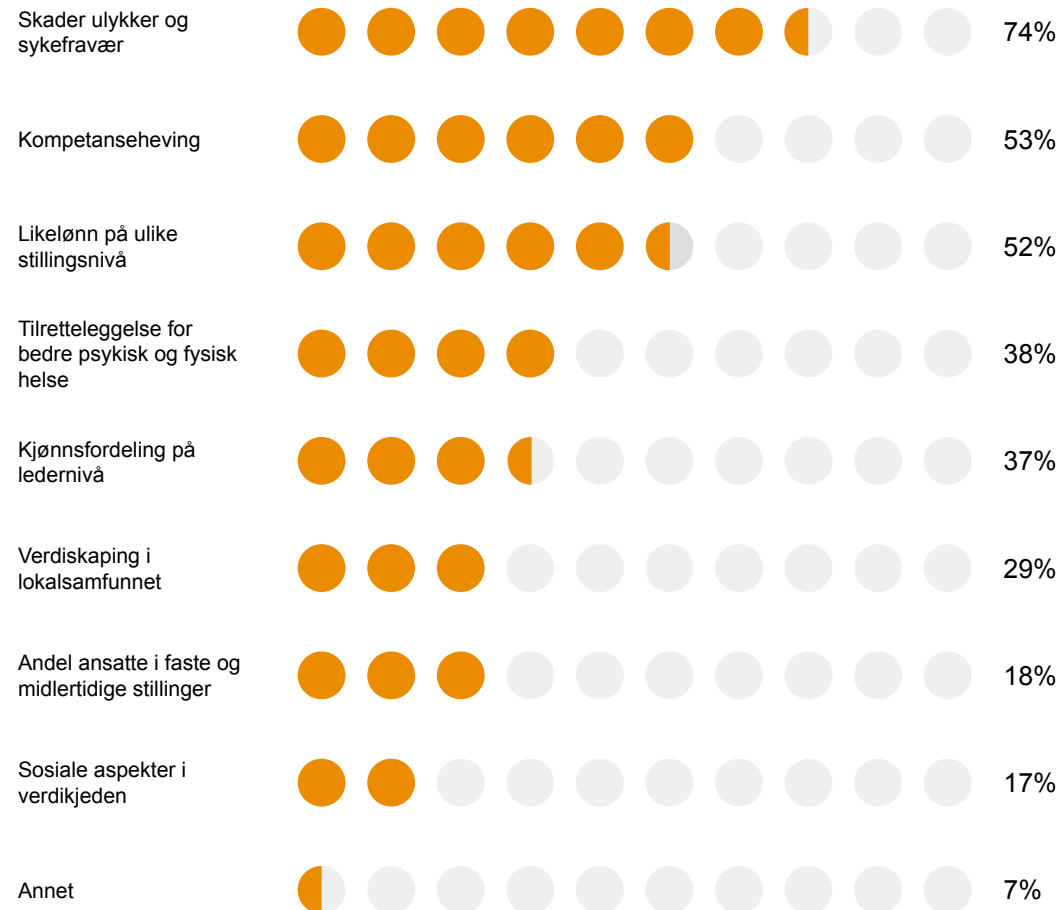
28 %

Har ikke satt seg konkrete tallbaserte mål

Det er positivt å se at de fleste virksomhetene som har satt seg tallbaserte mål har fokus på tiltak som er lovpålagt under blant annet arbeidsmiljøloven og likestilling- og diskrimineringsloven. Det tyder på at rapportering og lovkrav påvirker virksomhetens fokus i riktig retning.

Undersøkelsen viser at et mindretall av virksomhetene har satt mål på arbeidsforhold i verdikjeden. Det forventes et økt fokus på dette fremover etterhvert som flere virksomheter kommer lengre i arbeidet med Åpenhetsloven og det kommende bærekraftsdirektivet (CSRD).

Respondentene som har satt seg tallbaserte mål for sosiale forhold, har satt konkrete tallbaserte mål innen følgende kategorier:

06

Relevante kilder til
mer informasjon

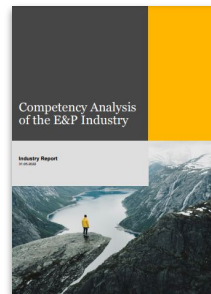

Nyttige rapporter og analyser utarbeidet av PwC

Rapporter og analyser

Kartlegging av kjøp av frivillige klimakreditter

Kartlegging av kompetanseområder som skal bidra til grønn omstilling i olje- og gasssektoren

Kartlegging av konkrete tiltak og virkemidler for finansnæringen

Kartlegging av behovet for fornybar energi i Norge

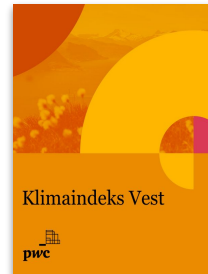
Kartlegging av muligheter og utfordringer som norsk fornybarnæring står ovenfor

En praktisk veileder til arbeid med naturrisiko i næringslivet

Årets analyse av kvaliteten på klimaregnskapet til de 100 største virksomhetene i Norge (2023)

Fjorårets analyse av kvaliteten på klimaregnskapet til de 50 største virksomhetene på Vestlandet (2022)

Kartlegging av hva anleggsbransjen kan gjøre for å forberede seg på grønn omstilling

Muligheter og utfordringer knyttet til etableringen av en ny grønn verdikjede som utnytter ressurser på avveie i havbruket gjennom oppsamling av fiskeslam

PwC Sjømatbarometeret 2023 tar for seg status i sjømatnæringen.

Kort beskrivelse av et utvalg internasjonale standarder og rammeverk

▶ **Greenhouse Gas Protocol** er den mest brukte regnskapsstandarden for klimaregnskap. Utslipp deles inn i tre scopes avhengig av om de er direkte eller indirekte relatert til egen drift (Scope 1-2) eller indirekte utslipp fra verdikjeden (Scope 3).

▶ **SBTi** (Science Based Target Initiative) samarbeider med bedrifter for å etablere utslippsreduksjonsmål som er vitenskapelig forankret og i samsvar med klimamålene. Dette fremmer bærekraftig praksis og klimavennlige tiltak for bedriftene.

▶ **GRI** er en ledende global standard for bærekraftsrapportering som inneholder et sett med prinsipper, krav og anbefalinger for bærekraftsrapportering.

▶ **Carbon Disclosure Project** er en ideell organisasjon som har utviklet en global standard for rapportering av miljø- og klimapåvirkning, både for virksomheter, byer og regioner.

▶ **UN Global Compact** er et prinsippbasert rammeverk for organisasjoner som ønsker å bidra til en forsvarlig og bærekraftig bedriftspraksis. Prinsippene bygger på FNs menneskerettigheter, fundamentale prinsipper for arbeidslivet, miljø og korrupsjon.

▶ **TCFD** (Task Force on Climate- Related Financial Disclosures) er et globalt rammeverk for å rapportere på klimarisiko. Formålet er å kvantifisere finansiell risiko- og muligheter knyttet til klimaendringene og overgangen til et lavutslippssamfunn.

▶ **TNFD** (Task Force on Nature- Related Financial Disclosures) er et globalt initiativ som fokuserer på å utvikle retningslinjer og rammeverk for rapportering av miljø og sosiale aspekter fra virksomheter.

PwC har utarbeidet Løypemeldingen for flere regioner

Kontakt oss gjerne!

Henrik Tønnesse

*Senior Manager
Bærekraft og klima*

+47 970 63 072
henrik.tonnessen@pwc.com

Sunniva Tveitnes Homme

*Associate
Bærekraft og klima*

+47 915 99 904
sunniva.homme@pwc.com

Per Arvid Gimre

*Partner
Bærekraft og klima*

+47 952 61 122
per.arvid.gimre@pwc.com

© 2023 PwC. All rights reserved. In this context, “PwC” refers to PricewaterhouseCoopers AS, Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS and PwC Tax Services AS which are member firms of PricewaterhouseCoopers International Limited, each member firm of which is a separate legal entity.